

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

Dr. STASYS TUMĖNAS

NAUJIENLAIŠKIS

Nr. 3 (26) 2019-04-19

„AUŠROS“ APYGARDA, ŠIAULIAI

Gerbiamieji šiauliečiai,

nors kovo mėnesį visų šiauliečių žvilgsniai buvo nukreipti į savivaldybių tarybų, Šiaulių miesto mero rinkimus, bet ir LR Seime vyko nuolatinis darbas komitetuose, plenariniuose posėdžiuose. Man, Kultūros komiteto nariui, buvo svarbu, kad komitete vykusiame svarstyme bendru sutarimu pritarta mano teiktų dviejų įstatymų – Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų, Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymų pataisoms, kuriomis (laukia dar galutinis svarstymas ir priėmimas plenariniame posėdyje) bus įteisintos etnografinių regionų vėliavų, herbų, užsienio lietuvių bendruomenių vėliavų sąvokos, vėliavų naudojimo Lietuvoje tvarka, eiliškumas ir kt. To nebuvo galima anksčiau įteisinti, nes tik 2016 m. „Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu“ oficialiai įteisinti Lietuvos etnografiniai regionai: Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Žemaitijos, Suvalkijos (Sūduvos) ir Mažosios Lietuvos.

Kita svarbi šio mėnesio tema – diskusijos dėl Lietuvos pilietybės išsaugojimo. Nežinau, ar iki gegužės 12 d. beturėsiu progą pasisakyti, kodėl, mano galva, turime aktyviai ir atsakingai dalyvauti referendume dėl Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo, todėl noriu išdėstyti savo poziciją, nes susitikimuose su gyventojais išgirstu labai daug neteisingos, klaidinančios informacijos, net kalbama, kad bet kas galės pretenduoti gauti Lietuvos pilietybę. Man tai ypač svarbu ir kaip piliečiui, ir kaip LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) komisijos nariui.

Priminsiu, kad Konstitucijos 12-asis straipsnis sako, kad „Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais įstatymo nustatytais pagrindais“. Tie kiti pagrindai – tai ir išimtys. Išimties tvarka nuo 1990-ųjų metų Lietuvos pilietybė suteikta per 20 000 tautiečių. Kartais už traktorius padovanojimą kraštiečiams, kartais po „pokalbio telefonu su prezidentu“ (buvo daug ir tokių atvejų). Dabar referendumas parodys tautos valią, paaiškės, ar mums, mažuliukei Valstybei, svarbu, kad tautiečiai, įvairių priežasčių nublokšti svetur, mums reikšmingi, brangintini. Ypač tie, kurie iš Lietuvos išvyko po 1990-ųjų metų. Jeigu tautos didžioji dalis referendumo idėjai pritartų, ir tvarkos dėl pilietybės išsaugojimo atsirastų daugiau. O bet kas tikrai negaus pilietybės, tam yra tvirti saugikliai, tarnybos, kurios tuo rūpinasi. Apskritai, REFERENDUMO sąvoka ir turinys apgauti įvairiais baubais – juk tai tiesioginis Valstybės pasitarimas su tauta, piliečiais. Šveicarijoje tai normalus, įprastas, net dažnai rutininis dalykas. Artėjant referendumo dienai norėčiau priminti keletą akcentų.

Prisiminkime, kad:

1) aukščiausią suverenią galią Tauta vykdo tiesiogiai dviem pagrindinėmis organizacinėmis formomis: nacionaliniais rinkimais ir referendumu;

2) tik referendumu gali būti keičiamos Konstitucijos pirmojo skirsnio „Lietuvos valstybė“ nuostatos;

3) sprendimas dėl Konstitucijos pirmojo skirsnio „Lietuvos valstybė“ nuostatų pakeitimo yra laikomas priimtu, jeigu tam pritarė daugiau kaip pusė piliečių, turinčių rinkimų teisę ir įrašytų į rinkėjų sąrašą. Štai kodėl visi pasaulyje gyvenantys tautiečiai turime jame aktyviai dalyvauti.

Nuspręskime, ar:

1) Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais konstitucinio įstatymo nustatytais pagrindais;

2) Lietuvos Respublikos pilietis pagal kilmę, įgijęs konstitucinio įstatymo nustatytus Lietuvos Respublikos pasirinktos europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkančios valstybės pilietybę, Lietuvos Respublikos pilietybės nepraranda. Kitais atvejais Lietuvos Respublikos pilietis negali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, išskyrus konstitucinio įstatymo nustatytas išimtis;

3) pilietybės įgijimo ir netekimo tvarką nustato konstitucinis įstatymas.

Apmąstykime, kodėl:

1) kiekvienas turi teisę į pilietybę;

2) pilietybė paprastai yra suprantama kaip asmens ir valstybės nuolatinis teisinis ryšys, grindžiamas abipusėmis teisėmis ir pareigomis;

3) pilietybė yra viena svarbiausių piliečio sąsajų su savo valstybe ir jos atėmimo pagrindas – vien įgijus kitos draugiškos Lietuvai valstybės pilietybę – nėra nei tinkamas, nei pakankamas ir galėtų būti traktuojamas kaip diskriminacinis kitų žmogaus teisių atžvilgiu;

4) mokesčių mokėjimas, atitinkamų socialinių išmokų ar kitų nemokamų paslaugų gavimas sietinas ne su pilietybe, o su nuolatinio gyventojų šalyje statusu;

5) kitos valstybės pilietybės įgijimas nepanaikina jokių Lietuvos piliečio pareigų Lietuvai, pvz., prievolės tarnauti kariuomenėje ir pan.;

6) Lietuvos valstybė neturėtų atimdama pilietybę vien dėl kitos valstybės pilietybės įgijimo nutraukti ryšio su tūkstančiais savo piliečių ir taip silpninti savo padėtį globaliame pasaulyje;

7) pilietybės ir ryšio su Lietuva išsaugojimas paskatintų nemažą dalį emigrantų arba jų vaikų ateityje grįžti į Lietuvą;

8) pilietybės išsaugojimas yra labai svarbus viso pasaulio lietuvių vienijantis ir lietuviybės išlaikymą skatinantis veiksnys;

9) pilietybės išsaugojimas kiekvienam piliečiui reiškia, kad išlaikomas ne tik teisinis, bet ir emocinis bei psichologinis ryšys su savo valstybe net ir gyvenant už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų;

10) piliečiai, kurie dėl įvairiausių ekonominių, politinių, socialinių, asmeninių priežasčių šiuo metu gyvena ne Lietuvoje, jau yra ir toliau gali būti puikūs mūsų šalies verslo, kultūros, mokslo, meno ambasadoriai pasaulyje, padedantys skleisti gerą žinią apie mūsų šalį, pritraukiantys verslo investicijų, mokslo ir meno projektų, pasaulio tradicijų ir patirties;

11) rengiamas referendumas yra pilietybės išsaugojimo, o ne jos suteikimo referendumas.

Neseniai Šiauliuose viešėjo žinomas lietuvių kilmės Kanadoje gyvenantis rašytojas Antanas Šileika, turintis Kanados ir Lietuvos pilietybes. Įsiminė šio daug gyvenimo pasaulyje patirties turinčio asmens žodžiai: „Negaliu suprasti, kaip galima būti prieš! Amerika, Kanada – turime dvigubas, trigubas pilietybes. Aš turiu Lietuvos pilietybę, bet Lietuvai nieko nekainuoju. Amerikoje, jei sieki aukštos pozicijos, kai kurių darbų negali dirbti be Amerikos pilietybės. Ir turi atsisakyti Lietuvos

pilietybės? Nesuprantu, kokia nauda. Ar nekeista: aš, gimęs Kanadoje, mano sūnus, gimęs Kanadoje, jo sūnus turime Lietuvos pilietybę, o kas emigravo prieš 20 metų, jau neturi.“

Pasinaudokime piliečių konstitucine teise svarbiausius Valstybės ir Tautos gyvenimo klausimus spręsti referendumu ir išreikškime tikrąją Tautos valią!

Kovo mėnesį vyko daug prasmingų minėjimų – Kovo 11-osios iškilmės, Lietuvos narystės NATO 15 metų sukakties minėjimai, parodos LR Seime. Būta ir šilto susitikimo su kraštiečiais iš Pakruojo krašto, su Linkuvos gimnazijos bendruomene – Rašytojų klube Vilniuje pristatyta knyga apie Šiaurės Lietuvos šviesuolę Mokytoją Stanislavą Lovčikaitę. Gausus būrys susirinkusių kraštiečių paliudijo, kaip svarbu saugoti savo ištakas, prisiminti tuos, kurie mus išlydėjo į Gyvenimą.

Mieli šiauliečiai, gyvename prasmingu šv. Velykų artėjimo laikotarpiu. Velykų prasmė slypi Kristaus aukoje, prisikėlime ir liudijime, kad mes, žmonės, esame ir būsim ne vieni.

Šie metai kupini prasmingų datų, atmintinų dienų – tai ir Jėzuitų misijos Lietuvoje, Juozo Tumo-Vaižganto, Lietuvos Tarybos Pirmininko ir Lietuvos Valstybės Prezidento Antano Smetonos, Pasaulio lietuvių metai, kviečiantys mąstyti apie mūsų tautos istorijos kelią, apie visame pasaulyje gyvenančių tautiečių sėkmės ir vargų istorijas.

Šv. Velykos kviečia mus visus prisiminti, suprasti ir suteikti viltį, kurios reikia ir žmogui, ir tautai, ir valstybei. Pasidžiaukime artimu, šeima, pavasariu, o atsinaujinę tęskime prasmingo gyvenimo kelią!

BENDRAUKIME!

ŠIAME NUMERYJE SKAITYKITE

Nauji etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimai.....	5
Mokytojos Stasės Lovčikaitės šviesa	6
Unikalios gydytojos Siglos Ščeponavičiūtės fotografijos.....	9
Šiauliuose įteikti „Auksiniai scenos kryžiai“	12
Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr.-I533 3, 9, 13, 14, 15, 16 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas.....	15
Kodėl verta praplėsti savo akiratį.....	15
Ką mums balandžio mėnesį primena kalendorius	16
Seimo nario mintys žiniasklaidoje.....	19

SEIMAS

Apie mano pareigas ir veiklą galite paskaityti Lietuvos Respublikos Seimo svetainėje:
http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35299&p_k=1&p_a=498&p_asm_id=79154.

2019 m. kovo 11 d. dalyvavau iškilmingame Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjime Kovo 11-osios salėje, Trijų Baltijos valstybių vėliavų pakėlimo ceremonijoje Nepriklausomybės aikštėje, šv. Mišiose Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Egidijus Bičkauskas šventiniame posėdyje sakė: „Mano požiūriu, mums mūsų nepriklausomybė yra ir bus pati didžiausia vertybė, nesvarbu, kaip į ją bežiūrėtų didžiosios pasaulio galios. Labai rezervuotai vertinu mūsų vadovų pastangas iškvosti naujuosius galingųjų lyderius: ar galimo konflikto metu jis ar ji pasiryžę ginti mūsų nepriklausomybę. Viena vertus, bijau, kad tą lyderį mes statome į sudėtingą padėtį jo paties, galbūt, labai protingai konstruojamame politiniame lauke, kita vertus, konkrečios aplinkybės, kaip užsiminiau anksčiau, gali padiktuoti visai kitus sprendimo būdus. Na o bent man svarbiausia, ką gi reikštų to lyderio neigiamas atsakymas. Tai, kad tuomet mes patys savęs neginsime. Nemanau, kad dėl to turėtų kilti kokios nors abejonės ir tokioms mintims neturėtų būti sudarytos net prielaidos. Garbingas atsakas privalo būti ir bus, net tais atvejais, kai mums būtų prikaišiojama dėl didesnių, jų požiūriu, vertybių nepaisymo.“
Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=119&p_k=1&p_t=265037.

Signataras Egidijus Bičkauskas sveikinimo kalboje apeliavo į mūsų nacionalinę savigarbą.

Nuotr. iš Seimo svetainės puslapio

https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=119&p_k=1&p_t=265037.

Iškilmingame renginyje kartu su aktore Olita Dautartaite.

R. Praninskienės nuotrauka.

2019 m. kovo 13 d. – Seimo Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme: 1) Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo VI (pavasario) sesijos darbų programos“ projektą; 2) Komiteto veiklos Seimo V (rudens) sesijos ir tarpresesijinio laikotarpio ataskaitos projektą; 3) Komiteto Seimo VI (pavasario) sesijos darbų planą; 4) Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 2, 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo 181 straipsniu įstatymo projektą; 5) Kitus klausimus. Posėdžio vaizdo įrašą Jūs galite peržiūrėti: <https://www.youtube.com/watch?v=MA-1e144db8>.

2019 m. kovo 14 d. – Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pasitarime. Jame svarstėme klausimus: 1) Dėl Referendumo dėl pilietybės išsaugojimo; 2) Dėl Komisijos 2019 metų I pusmečio darbo plano; 3) Dėl 2019 m. balandžio 9–12 d. vyksiančių Seimo ir PLB komisijos posėdžių ir išvykos į Rygą susitikti su lietuvių bendruomene.

Rengtasi 2019 m. balandžio 9–12 d. Komisijos darbui, kurių posėdžiuose bus aptarti referendumo dėl pilietybės išsaugojimo, Pasaulio lietuvių metų, Valstybės Prezidento Antano Smetonos metų ir Lietuvių Chartos jubiliejaus minėjimo klausimai. Posėdžiuose taip pat bus diskutuojama dėl nuolat užsienyje gyvenančių vaikų, kurie yra Lietuvos Respublikos piliečiai, teisių

apsaugos, šiuolaikinės prekybos žmonėmis, Lietuvos įvaizdžio pasaulyje bei programos „Globali Lietuva“. 2019 m. balandžio 9–12 d. komisijos posėdžių darbotvarkė: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=36501&p_k=1&p_t=264941. Kviečiu Jus stebėti posėdžius, jų įrašus internetu ir Seimo „YouTube“ paskyroje: <https://www.youtube.com/user/LTSeimastiesiogiai>.

2019 m. kovo 20 d. – Seimo Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme: 1) Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo Nr. I-130 2, 7, 8, 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą; 2) Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymo Nr. I-1497 1, 2, 4, 7, 13 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą; 3) Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos veiklos; 4) Dėl Seimo narių pasiūlymo Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui. Pirmieji du klausimai susiję su mano pateiktų įstatymų projektais, kurie, neabejoju, įves trūkstantį teisinį reglamentavimą. Posėdžio vaizdo įrašą Jūs galite peržiūrėti: <https://www.youtube.com/watch?v=iU-T5Bx9jYw>.

Nauji etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimai

2019 m. kovo 20 d. – konferencijoje „Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimai“. Joje autoriai pristatė EKG T užsakymu 2018 m. atliktus tyrimus (išsamiau žr.: http://www.ekgt.lt/naujienos/konferencija-etnines-kulturos-testinumo-ir-kaitos-tyrimai_1.html).

Konferencijoje dalyvavo EKG T pirmininkė Dalia Urbanavičienė, pirmininkės pavaduotojas Jonas Rudzinskas, Seimo Kultūros komiteto nariai Ramūnas Karbauskis, Robertas Šarknickas ir Stasys Tumėnas. Buvo pristatyti įdomūs moksliniai tyrimai, išsakyta daug aktualių minčių, problemų, pasiūlymų, todėl kviečiu Jus peržiūrėti konferencijos vaizdo įrašą: https://www.youtube.com/watch?v=Zrh_MVViW4I.

Nors etninė kultūra šiame Seime susilaukia daug dėmesio, problemų nemažėja.

S. Tumėno nuotrauka.

2019 m. kovo 20 d. – Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos posėdyje. Jame svarstėme: 1) Dėl 2020 metų paskelbimo UNESCO pasaulio paveldo metais; 2) Dėl Etninės kultūros globos rašto „Dėl 2020 metų paskelbimo Tautodailės metais“; 3) Dėl Seimo nario ženkliuko formos keitimo.

Man malonu pranešti, kad Komisija pritarė siūlymui 2020 metus paskelbti Tautodailės metais, pažymint „tai, kad 2020 m. sukanka 130 metų nuo Pauliaus Galaunės gimimo, ši data labai reikšminga Lietuvos tautodailei. Už Pauliaus Galaunės nuopelnus tautodailės plėtrai, jo vardu buvo pavadinta geriausiems Lietuvos tautodailininkams skirta premija, Kultūros ministerijos įsteigta dar

1976 m.“. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/2cff94304be211e98bc2ba0c0453c004>. Kviečiu Jus peržiūrėti komisijos posėdžio vaizdo įrašą: <https://www.youtube.com/watch?v=DMrHtbUZxik>.

2019 m. kovo 20 d. – Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos organizuotuose klausymuose dėl Nepriklausomybės gynėjų ir kitų nukentėjusių nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos asmenų teisinio statuso pripažinimo įstatymo Nr. VIII-1517 4, 5 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 4 straipsniu įstatymo projekto (XIIP-2811). Nepriklausomybės gynėjo statuso klausimas sukėlė daug audringų diskusijų, todėl verta turėti savo nuomonę šiuo klausimu. Ją galite susidaryti peržiūrėję klausymų vaizdo įrašą: <https://www.youtube.com/watch?v=xb6OvN4nvAA>.

2019 m. kovo 27 d. – Seimo Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme: 1) Dėl Lietuvos kino centro ir „Kurk Lietuvai“ kreipimosi; 2) Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 19, 31, 34¹, 48 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą; 3) Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 19, 31, 34¹, 48 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą; 4) Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2018 metų veiklos ataskaitą; 5) Etninės kultūros globos tarybos 2018 metų veiklos ataskaitą.

Atkreipčiau Jūsų dėmesį į minėto Visuomenės informavimo įstatymo 34¹ straipsnio pakeitimą, išsprendžiantį teisinę koliziją: „7. Tais atvejais, kai Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyti griežtesni ar išsamesni televizijos programų transliavimo reikalavimai, negu nustatyti Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje, o kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominės erdvės valstybės jurisdikcijai priklausantis televizijos programų transliuotojas transliuoja televizijos programą, kurios visa ar didžioji dalis skirta Lietuvos Respublikos teritorijai, Komisija kreipiasi į jurisdikciją turinčios Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominės erdvės valstybės atsakingą instituciją, kad būtų pasiektas abi valstybes tenkinantis bet kokios iškeltos problemos sprendimas. Tais atvejais, kai Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantis televizijos programų transliuotojas transliuoja televizijos programą, kurios visa ar didžioji dalis skirta kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominės erdvės valstybės teritorijai, nesilaikydamas tos valstybės teisės aktuose nustatytų griežtesnių ar išsamesnių televizijos programų transliavimo reikalavimų, negu nustatyti Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje, ir gavusi tos valstybės kompetentingos institucijos pagrįstą prašymą, Komisija kreipiasi į transliuotoją su prašymu laikytis atitinkamos valstybės nustatytų televizijos programų transliavimo reikalavimų. Ne vėliau kaip per du mėnesius nuo prašymo gavimo dienos Komisija informuoja prašymą pateikusios valstybės kompetentingą instituciją apie pasiektus prašyme iškeltos problemos sprendimo rezultatus“.

Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/3b843be00e5d11e98a758703636ea610>.

Mokytojos Stasės Lovčikaitės šviesa

2019 m. kovo 27 d. – literatūriniame muzikiniame vakare „Mokytojos šviesa“ Rašytojų klube, kuriame pristatyta knyga: „Stanislava Lovčikaitė: Šiaurės Lietuva – mūsų esaties gūžta“. Renginyje dalyvavo literatūrologai prof. Vytautas Bikulčius, aptaręs dienoraščio vertę, dr. Dalia Mitaitė, pasidalijusi asmeniniais prisiminimais ir kėlusi moralinės atsakomybės prieš save, o ne prieš laiką klausimą, Lietuvos muzikų rėmimo fondo pirmininkė, Pakruojo rajono garbės pilietė Liucija Stulgienė, siūliusi nebijoti kalbėti apie politiką ir kultūros reikšmę, knygos leidėjas Stasys Lipskis, kamerinio choro trupė „Post scriptum“ (vadovė Stasė Skurulskienė), knygos sudarytojas Stasys Tumėnas, renginio vedėjas Juozas Šalkauskas, Linkuvos gimnazijos bendruomenė su direktoriumi Vaclovu Stapušaičiu, linkuviai ir kiti Mokytoją pažinoję bei gerbiantys asmenys. Buvo prasmingas

atminties vakaras, apie kurį siūlau Jums paskaityti Rasos Praninskienės publikaciją: „Vilniuje pristatyta knyga apie mokytoją S. Lovčikaitę ir Šiaurės Lietuvą“, *Šiaulių kraštas*, 2019 m. kovo 30 d., prieiga per internetą: <http://www.skrastas.lt/?data=2019-04-05&rub=1141817778&id=1553875964>.

*Mus visus vienija mūsų Mokytoja Stasė Lovčikaitė.
V. Pėželio nuotrauka.*

2019 m. kovo 28 d. – Seime paminėjome Lietuvos narystės NATO 15 metų sukaktuves. Vyko daug oficialių renginių, atidaryta paroda, Seime aptarta NATO svarba Lietuvos valstybingumui. Apie tai kalbėjo NATO Generalinio sekretoriaus padėjėjas diplomatijos klausimais ambasadorius Tacan Ildem, Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis, stojimo į NATO metu buvęs Krašto apsaugos ministras Gediminas Kirkilas, NSG pirmininkas Vytautas Bakas, NATO PA delegacijos vadovė Rasa Juknevičienė.

NATO pajėgų integravimo vieneto Lietuvoje atstovas K. A. Mūdis (Keth Alexander Moody), pažymėjo, kad po 2014 metų įsiveržimo į Ukrainos teritoriją paaikškėjo, kad Aljansas prarado įgūdžius ir gebėjimus, reikalingus kolektyvinei gynybai, kuriuos buvo įgijęs per Šaltąjį karą, todėl teko iš naujo mokytis ir vystyti karines pajėgas, siekiant geriau apsaugoti nuo modernių karinių pajėgumų keliamų grėsmių. „Tai brangiai kainuojantis reikalavimas, reikalaujantis ilgalaikio planavimo, strateginio mąstymo ir finansinių įsipareigojimų. Lietuva jau pradėjo šį procesą ir jau investavo ne tik į savo karinius pajėgumus. Jūs gebate priimti ir paremti sąjungininkų pajėgas, dislokuojamas Lietuvoje mokymams, prirėikus, ir karinėms operacijoms“, – sakė K. A. Mūdis. Jis akcentavo Lietuvos įsipareigojimų NATO tvirtumą ir didžiulį integracijos į NATO laipsnį.

*Pulkininkas Keth Alexander Moody (trečias iš kairės) pagyrė ir pagerbė Lietuvą.
E. Aganausko nuotrauka.*

ŠIAULIŲ MIESTAS

2019 m. kovo 1 d. dalyvavau Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmų Generalinėje asamblėjoje. Joje vyko narių balsavimas ir sprendimų priėmimas, svečių pasisakymai ir diskusija, istoriko, habilituoto daktaro, profesoriaus Egidijaus Aleksandravičiaus pranešimas „Ar verslūs žengiamo į Lietuvos laisvę? Šimtmečio klausimas“. Buvo pristatyti nauji rūmų nariai, įteiktos nominacijos ir apdovanojimai („Didžiausią vidutinį atlyginimą mokanti įmonė“ didelių įmonių grupėje, „Didžiausią vidutinį atlyginimą mokanti įmonė“ mažų ir vidutinių įmonių grupėje, „Lietuvos mažojo eksporto prizas“, „Už profesinio mokymo patrauklumo didinimą“, „Sėkmingo verslo įmonė“ mažų ir vidutinių įmonių grupėje; „Sėkmingo verslo įmonė“ didelių įmonių grupėje“ etc.). Kviečiu Jus susipažinti su nominantais ir apdovanotaisiais: <https://www.facebook.com/SiauliuPPAR/>.

Nustebino malonus faktas, kad per metus į ŠPPAR įsiliejo per 40 naujų Šiaulių regiono verslo įmonių, kurių dauguma – naujos, inovatyvios, jose dirba jauni žmonės, pasirinkę gyvenimo kelią ne užsienyje, o Lietuvoje.

Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai vis plečiasi, stiprėja ir kuria verslo kultūrą Šiaurės Lietuvoje. Nuotr. iš socialinio tinklo FB puslapio <https://www.facebook.com/SiauliuPPAR/>.

2019 m. kovo 1 d. – Ričardo Dailidės fotografijų parodos „Veidai ir kaukės Kurtuvėnų Užgavėnėse“ atidaryme Šiaulių universiteto bibliotekoje. Užgavėnės minimos įvairiai, bet bendras jų bruožas – esatis tarp realybės ir romantikos, tarp istorijos ir dabarties, tarp žiemos ir pavasario sandūros. Užgavėnių fotografijos leidžia pri(si)minti ne tik tautos tradicijas, bet ir istoriją.

Tą ir paliudijo Šiaulių fotografijos riteris Ričardas Dailidė, kuris nukėlė mus į 1979 metus, į patį socializmo gūdmetį, kai realybėje turėjai gyventi su kauke, po kuria slėpdavai savo tikruosius sielos kuždesius, įsitikinimus, politines ir moralines vertybes. Ričardo darbai susišaukia su garsiosiomis kito šiauliečio fotomenininko Vlado Mikalausko Užgavėnių Kurtuvėnuose nuotraukomis, apdovanotomis ne viename garsiaame tarptautiniame fotografijos konkurse. Abiejų šiauliečių darbuose – tradicijų ryšys su gamta, kur vientisą vaizdą kuria, regis, elementarūs elementai, detalės: gamta, trobelės, arkliai, rogės, šuneliai, kaukės, Kanapinis, Lašininis.

*Ričardo Dailidės
(antras iš kairės)
fotografijos visada
turi keletą kodų.*

V. Dambrausko
nuotrauka.

Unikalios gydytojos Siglos Ščeponavičiūtės fotografijos

2019 m. kovo 1 d. – Siglos Ščeponavičiūtės fotografijų parodos „Pas Dani genties papuasus“ atidaryme „Laiptų galerijoje“. Gydytoja Sigla Ščeponavičiūtė jau 20 metų nesiskiria su fotoaparatu, leidžiančiu įamžinti kelionėse pamatytas skirtingų šalių kultūras, žmones, kraštovaizdį. Gausus parodos lankytojų būrys liudija, kad unikalios autorės fotografijos yra reikalingos, atlieka ir pažintinę, šviečiamąją funkciją. Gydytojos S. Ščeponavičiūtės aistra po darbo – kelionės ir noras pažinti bei įamžinti skirtingų šalių kultūras bei žmones.

Ir savo pirmąją fotografijų parodą „Karalienės Sabos žemė“ ji atidarė „Laiptų galerijoje“ (2014 m.). Apie save autorė sako: „Pirmiausia esu gydytoja neurologė. Labai džiaugiuosi teisingai pasirinkusi šią profesiją. Kiekvieną dieną į darbą vykstu kaip į šventę, džiaugiuosi galėdama padėti žmogui. Tą darau su savo nuostabia Neurologijos skyriaus komanda. Tačiau atostogų metu begalinis noras keliauti neduoda ramybės pažinti kitas kultūras, gamtą, įvairias šalis, žmones. Aplankyta apie 80 šalių – tai ne dėl skaičiaus. Manau visiems būtų įdomu sužinoti apie Vakarų Papua (Indonezijos provincija vakarinėje Naujosios Gvinėjos saloje), kur dar ir šiandien gyvena unikali, izoliuota Dani

gentis. Teko su ja susitikti. Įveikus visus kelionės sunkumus ir patirtus nuotykius, kelionės įspūdžiai atpirko viską. Noriu su visais pasidalinti šiomis akimirkomis.“ Prieiga per internetą:

<http://www.laiptai.com/parodos/kovo-1-d-18-val-laiptu-galerijoje-atidaroma-siglos-sceponaviciutes-fotografiju-paroda-pas-dani-genties-papuasus/>.

Autorei pavyko sudominti ir tai liudija minia į parodos atidarymą suplūdusių jos bičiulių, fotografų.

Fotografės asmenybė ir aistra egzotiškiems kraštams nepaliko abejingų.

D. Ančerevičiaus nuotrauka.

2019 m. kovo 5 d. susitikau su Šiaulių pagyvenusių žmonių asociacijos nariais. Ši asociacija subūrusi asmenis, norinčius bendrauti, pagelbėti vienas kitam, dalyvauti socialinėse, kultūrinėse, sveikos gyvensenos veiklose. Vienoje jų – Užgavėnių šventėje – ir teko dalyvauti, ragaujant blynų ir skanduojuant „Žima, žima, biek iš kima, žėima, žėima, biek iš kėima; žiem, žiem, bėk iš kiema. Pavasar's' tiokrė bos pu tokia žiemos varima“.

Užgavėnių personažai išbudino Šiaulių miesto centrą.

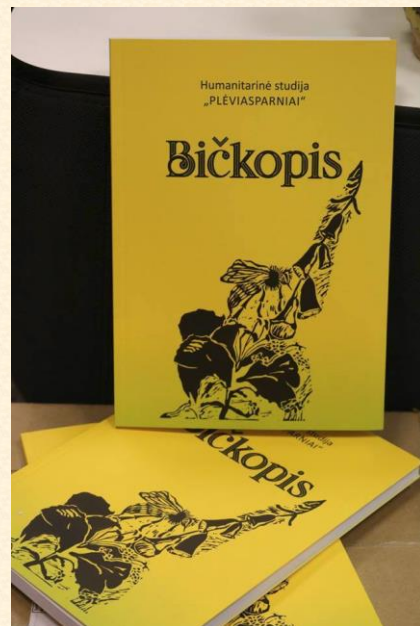
S. Tumėno nuotrauka.

2019 m. kovo 7 d. dalyvavau humanitarinės studijos „Plėviasparniai“ kūrybos rinktinės „Bičkopis“ pristatyme Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Mažojoje salėje. Šioje humanitarinėje studijoje, įkurtoje rašytojos Marijos Jurgelevičienės prieš 20 metų, susibūrusios kūrybingos – rašančios, piešiančios, dainuojančios šiaulietės. Studijos jubiliejų jos paminėjo išleisdamos patrauklią kūrybos rinktinę „Bičkopis“, kurioje įprasmino studijos dvidešimties metų gyvavimą.

Kaip sveikindamas sakė studijos bičiulis poetas, fotografas joniškietis Jonas Ivanauskas, rinktinėje sudėtos „mintys ir jausmai, patyrimai ir ieškojimai, pašmaikštavimai ir liūdesys – auksinis korys sielai“. Didžiulį darbą, rengdamos knygą, atliko Ramutė Saulienė (sudarytoja), Lolita Braza (viršelio dailininkė). Knygos redaktorė – prof. Džiuljeta Maskuliūnienė, pristatymo metu pabrėžusi, kad dešimties moterų knygoje publikuojami tekstai kruopščiai atrinkti, jaučiasi kūrėjų atsakomybė ir pasirengimas. Iš „Plėviasparnių“ galima pasimokyti, kaip nepaskęsti kasdienybės pilkumoje, kaip dalytis dvasios šiluma.

„Bičkopis“ kviečia pajusti kūrybos ir skaitymo saldumą.

J. Ivanausko nuotrauka.

2019 m. kovo 8 d. – Juozo Pranckevičiaus tapybos parodos „Peizažo refleksijos“ atidaryme Šiaulių „Laiptų galerijoje“. Su Juozo darbais kartu pavasarėji, nes jo sukurti gamtovaizdžiai, marinistikos, konkrečių vietovių vaizdai spinduliuoja gaiva, spalvų įvairovė. Dėl autoriaus darbų „spalviškumo“ jį pagirtų ir pats Lietuvos „spalvų pagavos“ meistras Vincentas Gečas. Nesvarbu, kad Juozas dažnai kalba apie abstrakčius peizažus, bet kiekvienam vertintojui prieš akis iškyla konkretūs savo vaikystės, gimtinės, aplankytų vietų vaizdai.

Autorius priklauso tapytojų „individualistų“ grupei. Iš menininkų profesionalų išsiskiria tuo, kad geba derinti meną ir verslą, mecenuoja dailininkų plenerus (jų surengta per 40), parodas, leidinius. Apie tai parodos atidaryme kalbėjo tokių plenerų dalyvis šiaulietis Gediminas Beržinis. Ir šioje parodoje daug eksponuojamų peizažų nutapyta pleneruose.

J. Pranckevičius daug keliauja po pasaulį, savo parodas pristatė Italijoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Latvijoje, Kinijoje, Nepale, Pietų Korėjoje, Ukrainoje, Rusijoje, Estijoje, Prancūzijoje, Indijoje.

Dailininkas ir jo darbai žavi spalviniu abstrakcionizmu.

D. Ančerevičiaus nuotrauka.

2019 m. kovo 18 d. lankiausi Šiaulių logopedinėje mokykloje, kuriai vadovauja direktorė Rūta Lanauskienė. Susipažinau su mokyklos koridoriuje eksponuojama ekspozicija, skirta Pasaulio lietuvių metams, o svarbiausia – kartu su direktorės pavaduotoja ugdymui Giedre Stapulioniene bei

mokytoja Jūrate Sruogyte prisiminėme fotografijų konkursą „Bradūno žemė“, susitikome su konkurse sėkmingai dalyvavusiomis dešimtokėmis Aukse Laivyte ir Inesa Mečionyte. Konkursui prisiminti joms padovanojau ką tik pasirodžiusią fotografijų ir poezijos knygą „Bradūno žemė“, kurioje yra minėtų mokinių fotografijos. Smagu buvo išgirsti, kad moksleivės yra aktyvios mokyklos bendruomenės narės, nepamiršusios fotoaparato ir po konkurso.

*Buvo malonu
apsilankyti
darnioje,
kūrybingoje
mokykloje.
S.Tumėno
nuotrauka.*

2019 m. kovo 18 d. kartu su LR Seimo vicepirmininke R. Baškiene susitikome su Šiaulių universiteto vadovais, Tarybos pirmininku A. Murza Šiaulių r. savivaldybės administracijoje. Aptarėme aktualius ir probleminius būsimos Šiaulių akademijos klausimus, jos ateities veiklos perspektyvas ir teisinius saugiklius, kurių dabar pasigendame. Nors sprendimas Šiaulių universitetą prijungti prie Vilniaus universiteto priimtas dar 2017 m. birželio mėnesį, abiejų pusių teisininkai, vadovai „neįdėjo teisinių saugiklių“, kurie užtikrintų lygiavertį Šiaulių universiteto, visų pirma kaip vieno iš 3 Lietuvos pedagogų rengimo centrų, funkcionavimą. Dabartinis Vilniaus universiteto statusas yra išskirtinis, jis turi įstatymo galią. Vadovaujantis VU statutu, kamieninius padalinius, koks būtų ir VU Šiaulių akademija, steigia arba juos naikina VU Senatas, o ne LR Seimas. Šis faktas labiausiai ir kelia nerimą. Tikėkimės, kad ŠU ir VU teisininkai ras kelią, kaip ši problema bus išspręsta. Kita vertus, nėra abejonių, kad Šiaulių universitetas gyvuos kaip Šiaurės Lietuvos ir Šiaulių švietimo, kultūros židyns, o abiturientams, jų tėvams nereiktų dėl to nuogaštauti.

Šiauliuose įteikti „Auksiniai scenos kryžiai“

2019 m. kovo 29 d. – „Auksinių scenos teatro kryžių“ įteikimo renginyje Valstybiniame Šiaulių dramos teatre. 2018 metų geriausių scenos menininkų paskelbimas ir pagerbimas – tai graži tradicija, kuria šiemet galėjo džiaugtis Šiaulių miesto gyventojai ir svečiai.

Geriausio **debiuto (jaunojo menininko)** kategorijoje „Auksinį scenos kryžių“ pelnė Andra Kavaliauskaitė už socialinį tyrimą ir monospektaklio „SEEN“ sukūrimą Alytaus miesto teatre.

Geriausio **režisieriaus** kategorijoje „Auksinį scenos kryžių“ pelnė Elmārs Senkovs už spektaklio „Mama Drąsa“ režisūrą Klaipėdos dramos teatre.

Kaip geriausia **pagrindinio vaidmens dramos aktorė** apdovanota Karolina Kontenytė už Lotės vaidmenį spektaklyje „Kalės vaikai“ Klaipėdos dramos teatre.

Geriausios **nepagrindinio vaidmens dramos aktorės** apdovanojimas įteiktas Jovitai Jankelaitytei už Chajos vaidmenį spektaklyje „Getas“ (Nacionalinis Kauno dramos teatras ir teatras „Utopia“).

Pagrindinio vaidmens dramos aktorius „Auksiniu scenos kryžiumi“ apdovanotas Darius Meškauskas už Mamos Drąsos vaidmenį spektaklyje „Mama Drąsa“ Klaipėdos dramos teatre.

Geriausio **nepagrindinio vaidmens dramos aktorius** apdovanojimas atiteko aktoriui Ryčiui Saladžiui už vaidmenį spektaklyje „Durys“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.

„Auksiniu scenos kryžiumi“ už geriausią **scenografiją** apdovanota Goda Palekaitė. Šį apdovanojimą ji pelnė už scenografiją dviem spektakliams: „The Perfect Match, arba Su Naujais metais“ (Valstybinis Šiaulių dramos teatras) ir „Durys“ (Lietuvos nacionalinis dramos teatras).

Geriausio **kompozitoriaus** „Auksinis scenos kryžius“ įteiktas Sven Helbig už muziką šokio ir muzikos spektakliui „Mano Piteris Penas“ Šeiko šokio teatre.

„Auksiniu scenos kryžiumi“ kaip geriausias **šviesų dailininkas (vaizdo projekcijų kūrėjas)** apdovanotas Vilius Vilutis už šviesų dizainą spektaklyje „Durys“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.

Geriausios **operos, operetės ir miuziklo** kategorijoje šis apdovanojimas skirtas Komiksų operos „α“ („Alfa“) kūrybinei grupei: režisierėi, scenos ir kostiumų dizainerėi Dr. GoraParasit (Gintarei Minelgaitei), kompozitoriui Albertui Navickui, libreto autorei Gabrielei Labanauskaitei, videomenininkui ir scenos dizaineriui Oskarui Gudui, iliustratoriui Edvinui Špetui, skulptoriui Donatui Repeikai, šviesų dailininkui Povilui Laurinaičiui.

Geriausio **choreografo** apdovanojimą pelnė Jo Strömgren už spektaklio „Durys“ choreografiją Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.

Geriausio **baletto artisto (šokio atlikėjo)** kategorijoje nugalėjo Mantas Daraškevičius. „Auksinį scenos kryžių“ jis pelnė už Birbanto vaidmenį baletė „Korsaras“ (Lietuvos nacionalinis operos ir baletto teatras) ir Zorbos vaidmenį baletė „Graikas Zorba“ (Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras).

Nacionalinės dramaturgijos laureatu paskelbtas Aleksandr Špilevoj už spektaklio „Bagadelnia“ dramaturgiją Valstybiniame Šiaulių dramos teatre.

Teatro vaikams ir jaunimui kategorijoje nugalėjo choreografė Agnija Šeiko, apdovanojimą ji pelnė už šokio ir muzikos spektaklį „Mano Piteris Penas“ Šeiko šokio teatre.

Lėlių ir objektų teatro kategorijoje „Auksiniu scenos kryžiumi“ apdovanota spektaklio „Užburtas kalnas“ kūrybinė grupė (Kauno valstybinis lėlių teatras): režisierius, dramaturgas Andrius Žiūrauskas, dailininkė Giedrė Brazytė, kompozitorius Olegas Jerochinas.

Boriso Dauguviečio auskaras įteiktas kompozitoriui Artūriui Bumšteiniui už garsinių eksperimentų integraciją į naujas teatro formas.

Padėkos premija už indėlį į Lietuvos teatro meną pagerbtas aktorius Vladas Bagdonas.

*Kultūros ministras Mindaugas Kvietkauskas
pasveikino „Auksinį scenos kryžių“ pelniusią
Andrą Kavaliauskaitę.*

T. Povilonio nuotrauka.

2019 m. kovo 30 d. – Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio susitikime su Šiaulių universiteto rektoriumi Dariumi Šiaučiūnu ir ŠU tarybos pirmininku Arvydu Murza. Susitikimo metu kalbėta apie šiuo metu vykdomą Šiaulių universiteto reorganizavimą integruojantis į Vilniaus universiteto struktūrą. Miesto meras Artūras Visockas ir mes, Seimo nariai (Rima Baškienė ir aš), nuogaustavome dėl galimo Šiaulių aukštosios mokyklos savarankiškumo praradimo.

Po diskusijos Ministras Pirmininkas patikslino, kad Šiaulių universitetas, nors ir tapdamas VU dalimi, turi išlaikyti autonomiškumą. „Šiaulių universitetas bus savarankiška įstaiga, turės atskirą finansavimą, valdymo struktūrą. Ši aukštoji mokykla įsilies į patį stipriausią šalies universitetą su savarankišku statusu, tad kviečiu regiono jaunuolius drąsiai rinktis studijas Šiaulių universitete ir nuo rugsėjo 1-osios studijuoti labai stiprioje ir patraukloje aukštojoje mokykloje“, – kalbėjo Saulius Skvernelis.

2019 m. kovo 30 d. – Šiaulių Dailės galerijoje vykusioje Lietuvos tautodailininkų sąjungos Šiaulių skyriaus surengtoje parodoje „Tarp žemaičių...“, skirtoje Žemaitijos metams paminėti. Sveikinta, kalbėta, apdovanota, dainuota, demonstruota, žiūrėta, gėrėtasi drožėjų, tekstilininkų, lėlininkų, dailininkų darbais, „Sodų“ meistras iš viso Šiaulių regiono.

Mūsų tautodailininkų kūrybingumas nemažta, atvirkščiai – auga, rodo tautos dvasios syvus gyvus esančius. Pasveikinau ir simbolines dovanėles įteikiau autorines parodas pristačiusias: žiemgalę, visuomenininkę Ireną Gaidamavičienę (tekstilė), Raimondą Kiminaitę (sodai), Astą Liaudanskiene (žaislai). Ta pačia proga pasidžiaugiau, kad prieš metus išsižiebusi Šiaulių krašto tautodailininkų iniciatyva 2020 m. paskelbti Tautodailės metais rado atgarsį LR Seime. Jau pateikėme nutarimo projektą, kuriuo siūloma 2020 metus paskelbti Tautodailės metais. Tam bendru sutarimu jau pritarė Seimo nariai, liko tik svarstymo ir priėmimo stadijos.

Šiaulių krašto tautodailininkai nesiliauja stebinę darbais ir idėjomis.

R. Šiaučiūnaitės nuotrauka.

RINKĖJAI

Vykdydamas Seimo nario pareigas ir tesėdamas duotus pažadus, priimu rinkėjus pirmadieniais nuo 10 val. iki 12 val. Seimo nario biure Šiauliuose, Aušros al. 15, I aukšte. Išankstinė registracija: mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt arba mob. 8 612 03 532 el. p.:

tautvydas.elijosius@lrs.lt. Mano padėjėjai Jus užregistruos, o aš galėsiu Jus priimti ir išklausti.

Jeigu pageidaujate kreiptis į mane asmeniškai, tai galite padaryti: tel. (8 5) 239 6615 (mano kabinetas Vilniuje), mob. 8 668 42 143, el. p. Stasys.Tumenas@lrs.lt.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr.-I533 3, 9, 13, 14, 15, 16 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas

Plėsdamas Jūsų teisinį žinojimą, šikart siūlau atkreipti dėmesį į Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 3, 9, 13, 14, 15, 16 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymą“, reglamentuojantį savivaldybės tarybos opoziciją, savivaldybės tarybos mažumą, viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, savivaldybės tarybos sprendimų priėmimą, jeigu balsai pasiskirto po lygiai, balsavimą dėl tarybos nario nusišalinimo nepriėmimo, savivaldybės tarybos posėdžių protokolavimą ir paskelbimą ir kt. (visas įstatymas prieigoje per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f9295c2034f511e99595d005d42b863e>; įsigalioja 2019-03-15 (Įstatymo 8 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2019-02-21). Pastaba: Savivaldybės iki 2019 m. balandžio 1 d. savo interneto svetainėse paskelbia 2015 m. išrinktos savivaldybės tarybos visų posėdžių protokolus.

REKOMENDACIJA

Rekomenduoju Jums perskaityti knygą „Lietuvos politinės minties antologija. II tomas“, sudarė Justinas Dementavičius, Kęstutis Grinius, Algimantas Jankauskas, Alvydas Jokubaitis, Vytautas Radžvilas, t. 2: politinė mintis išėivijoje 1944–1990, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013.

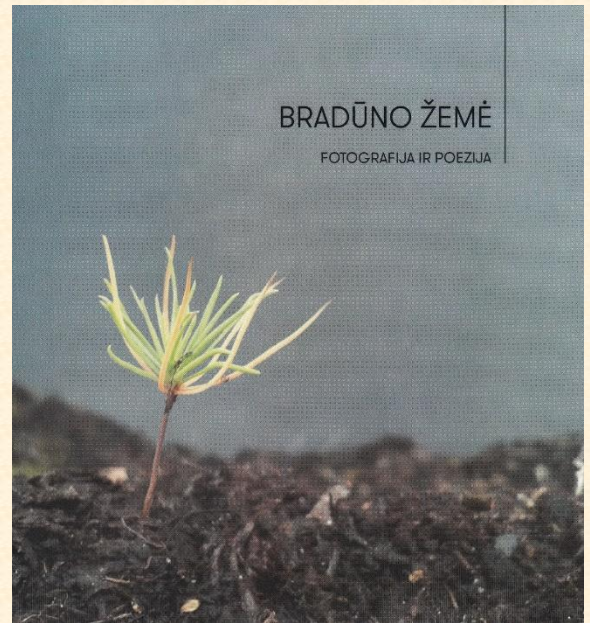
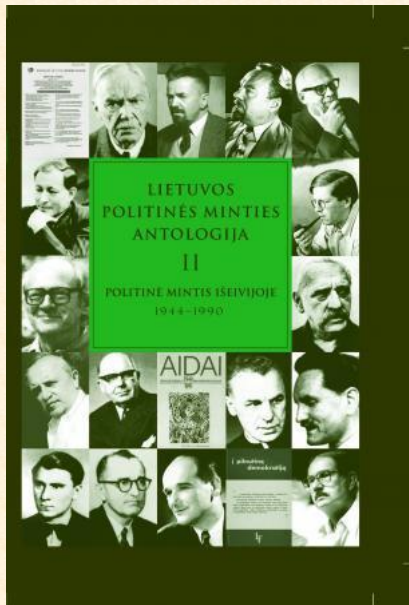
Taip pat rekomenduoju Jums perskaityti ir peržiūrėti knygą „Bradūno žemė: fotografija ir poezija“, redakcinė kolegija: Elena Bradūnaitė [et. al.], Vilnius: Litera, 2019.

Kodėl verta praplėsti savo akiratį

Pirmoji knyga – tai II „Lietuvos politinės antologijos“ tomas, kurio sudarytojai dr. Justinas Dementavičius, dr. Kęstutis Grinius, dr. Algimantas Jankauskas, prof. Alvydas Jokubaitis, prof. Vytautas Radžvilas. Be abejo, tai reikšmingiausius išėivijos politinės minties darbus publikuojantis leidinys. Antologijos tomo tekstai suskirstyti pagal egzodo politiniam mąstymui būdingas temas ir išdėstyti chronologine tvarka. Kaip teigia knygos sudarytojai, antologijos ideologinė įvairovė reiškiamą skirtingomis tautiškumo ir liberalumo interpretacijomis, įvairiu požiūriu į sovietinį režimą ir santykius su okupuota Lietuva.

Antroji knyga – tai tarpdisciplininio pobūdžio leidinys, kuriame spausdinami žymaus išėivijos, lietuvių literatūros klasiko Kazio Bradūno eilėraščiai ir fotografijų konkurso „Bradūno žemė“ dalyvių darbai. Klasikos poezija ir jaunosios kartos fotografijos sukuria savitą Bradūno žemės vaizdinį, rodo poezijos ir fotografijos sankirtas, atveria naujas detales ir prasmes. „*Kūrybingas mūsų jaunimėlis eina meistrų pramintais takais*“ (prof. Kazimieras Župerka).

Abi pristatomos knygos primena, kad 2019-ieji yra Pasaulio lietuvių metai ir kad privalome daugiau žinoti, analizuoti išėivijoje nuveiktus tautiečių darbus.

ŠIAULIŲ ATMINTINOS DATOS

Ką mums balandžio mėnesį primena kalendorius

2 d. – 110 metų, kai 1909 m. Rygoje (Latvija) gimė kompozitorius, pianistas, dirigentas prof. **Stasys Vainiūnas**. 1939–1942 m. dėstė Šiaulių muzikos mokykloje. Mirė 1982 m. Rokiškyje.

2 d. – 85 metai, kai 1934 m. Marijampolėje gimė pedagogė, vadovėlių autorė, mokytoja ekspertė **Jūratė Sirtautienė**. Nuo 1956 m. gyvena ir dirba Šiauliuose.

3 d. – 80 metų, kai 1939 m. Šiauliuose gimė biologas prof. habil. dr. **Algis Povilas Bertulis-Čerkelis**.

9 d. – 140 metų, kai 1879 m. Steigviliuose (Pakruojo r.) gimė teisininkas, politinis bei visuomenės veikėjas **Vladas Požela**. Dirbo Šiaulių ekonomijos (Zubovų) archyve. Mirė 1960 m. Adelaidėje (Australija).

9 d. – 115 metų, kai 1904 m. Lygumuose (Pakruojo r.) gimė pedagogas, kūno kultūros bei sporto veikėjas **Vytautas Augustaitis**. 1925 m. baigė Šiaulių mokytojų seminariją. Mirė 1958 m. Kaune.

11 d. – 140 metų, kai 1879 m. Niuronyse (Anykščių r.) gimė rašytojas prozininkas, kritikas, publicistas **Jonas Biliūnas**. 1901–1902 m. gyveno Šiauliuose. Mirė 1907 m. Zakopanėje (Lenkija).

12 d. – 100 metų, kai 1919 m. suformuotas atskiras Šiaulių batalionas, vėliau pavadintas kunigaikščio Vaidoto batalionu.

13 d. – 115 metų, kai 1904 m. Ritinėje (Mažeikių r.) gimė rašytojas prozininkas, poetas, rezistentas **Antanas Skripkauskas**. Mokėsi Šiaulių mokytojų seminarijoje. Redagavo Šiaulių literatų žurnalą „Taškas“. Sušaudytas 1941 m. Nižnij Novgorode (Rusija).

13 d. – 100 metų, kai 1919 m. vyko pirmieji rinkimai į Šiaulių miesto tarybą.

13 d. – 70 metų, kai 1949 m. Ylakiuose (Skuodo r.) gimė gydytojas akušeris-ginekologas, onkologas **Povilas Pečiulis**. 1975–2008 m. dirbo Šiauliuose. Mirė 2008 m.

15 d. – 85 metai, kai 1934 m. Kaune gimė bibliotekininkė, kultūros veikėja **Irena Mačiūnaitė-Čokovienė**. Nuo 1964 m. gyveno ir dirbo Šiauliuose. 1977–1987 m. vadovavo Šiaulių miesto centrinei bibliotekai. Mirė 1995 m. Šiauliuose.

17 d. – 75 metai, kai 1944 m. Kelmėje gimė pedagogė, matematikos mokytoja ekspertė **Petrė Grebeničenkaitė**. Nuo 1965 m. dirba Šiauliuose.

21 d. – 115 metų, kai 1904 m. Papilėjė (Akmenės r.) gimė kalbininkas, žodynininkas **Chackelis Lemchemas**. 1924–1940 m. dirbo Šiaulių žydų gimnazijoje. Mirė 2001 m. Vilniuje.

22 d. – 125 metai, kai 1894 m. Ašmintoje (Prienu r.) gimė agronomas, valstybės bei visuomenės veikėjas **Jurgis Krikščiūnas**. 1923–1926 m. dirbo Šiaulių apskrities agronomu ir dėstė Šiaulių mokytojų seminarijoje. Mirė 1947 m. Hamburge (Vokietija).

22 d. – 55 metai, kai 1964 m. Klaipėdoje gimė teatro ir televizijos aktorė **Ilona Balsytė**. 1982 m. baigė Šiaulių 12-ąją vidurinę mokyklą.

23 d. – 115 metų, kai 1904 m. Rudikuose (Kupiškio r.) gimė kultūros istorikas, kraštotyrininkas **Juozas Petrulis**. 1938–1944 m. dirbo Šiaulių „Aušros“ muziejuje. Mirė 1975 m. Vilniuje.

23 d. – 95 metai, kai 1924 m. Šiauliuose veiklą pradėjo Povilo Višinskio liaudies universitetas.

24 d. – 100 metų, kai 1919 m. Šakiuose gimė teatro aktorius **Vladas Tautkevičius**. 1946–1956 m. ir 1961–1977 m. vaidino Šiaulių dramos teatre. Mirė 1977 m. Šiauliuose.

25 m. – 90 metų, kai 1929 m. Berdenske (Ukraina) gimė gydytojas traumatologas **Leonidas Gerasimenko**. Nuo 1967 m. dirbo Šiaulių ligoninėje, vadovavo Traumatologijos skyriui. Mirė 1985 m. Šiauliuose.

25 d. – 90 metų, kai 1929 m. Šiauliuose gimė lituanistas, pedagogas **Vitoldas Švickis**. 1957–2002 m. dirbo Šiaulių J. Janonio vidurinėje mokykloje (nuo 1996 m. gimnazija). Mirė 2003 m. Šiauliuose.

25 d. – 70 metų, kai 1939 m. Vilniuje gimė dramaturgė, teatrologė **Gražina Marija Mareckaitė**. 1976–1980 m. dirbo Šiaulių dramos teatre.

26 d. – 125 metai, kai 1894 m. Peterupėje (Latvija) gimė inžinierius architektas **Karolis Reisonas**. 1922–1930 m. dirbo Šiauliuose, 1928–1930 m. vadovavo Šiaulių amatų mokyklai. Mieste suprojektavo keletą pastatų bei Sukilėlių kalnelio paminklą. Mirė 1981 m. Adelaidėje (Australija).

27 d. – 95 metai, kai 1924 m. Ginkūnuose (Šiaulių r.) gimė altininkas, dirigentas, pedagogas prof. **Jurgis Fledžinskas**. 1941 m. baigė Šiaulių berniukų gimnaziją. Mirė 1988 m. Vilniuje.

27 d. – 80 metų, kai 1939 m. Ukmergėje gimė fizikas, visuomenės bei politinis veikėjas prof. habil. dr. **Arvydas Juozapas Janavičius**. Nuo 1965 m. dėstė Šiaulių universitete. 2003–2007 m. Šiaulių m. savivaldybės tarybos narys.

27 d. – 65 metai, kai 1954 m. Šiauliuose gimė rašytoja prozininkė, vertėja **Irena Buivydaitė-Kupčinskienė**. 1972 m. baigė Šiaulių 2-ąją vidurinę mokyklą.

28 d. – 70 metų, kai 1949 m. Šiauliuose gimė pianistas, pedagogas **Povilas Jaraminas**.

29 d. – 60 metų, kai 1959 m. Rokiškėliuose (Rokiškio r.) gimė kalbininkas, vertėjas doc. dr. **Gintautas Saulis**. Nuo 1981 m. dirba Šiaulių aukštosiose mokyklose.

Šaltinis: „2019 metų Šiaulių atmintinų datų kalendorius“ (prieiga per internetą: <http://savb.lt/lt/krastieciai/virtualios-parodos/siauliu-atmintinu-datu-kalendorius/2019-metu-siauliu-atmintinu-datu-kalendorius/balandis/>).

**2019 METŲ MAŽOJI LIETUVOS
KULTŪROS SOSTINĖ: DUSETOS**

Dusetos, miestas Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje, Sartų regioniniame parke, 25 km į vakarus nuo Zarasų; seniūnijos, parapijos centras. 556 gyventojai (2018 m.). Plentai į Uteną, Zarasus, Svėdasus, Obelius. Dusetos įsikūrusios Sartų ežero pietiniame krante, prie Šventosios upės. Miesto planas radialinis: pastatai stovi palei gatves, kurios sueina į išplėstos gatvės pavidalo aikštę. Švč. Trejybės bažnyčia (pastatyta 1888 m.), varpinė (XVIII a.). Medinė bažnyčia Dusetose minima iki 1519 m. Jonas Radvila 1530 m. Dusetų parapijai dovanavo turto. Klebonas turėjo išlaikyti mokyklą, kurią Radvilos buvo įsteigę iki 1530 metų. Bažnyčiai pasenus 1744 m. Dusetų dvaro grafas Jonas Liudvikas Pliateris pastatė naują medinę bažnyčią, tuo metu pastatyta ir mūrinė varpinė, jos pirmame aukšte įrengta Šv. Kryžiaus koplyčia su altoriumi. Dusetų Švč. Trejybės bažnyčios varpinė įrašyta į Kultūros vertybių registrą dėl vertingųjų archeologinių savybių.

Klebonas Antanas Petravičius, rėmęs 1863 m. sukilimą ir slaptai laidojęs žuvusius sukilėlius, ištremtas į Rusiją (1871 m. grįžo į Kuršą). Vikarui Domininkui Korzickiui 1864 m. atimtas dvasininko titulas, jis ištremtas į Tomsko guberniją. Apie 1870 m. Rusijos valdžia dalį parapijos katalikų (apie Vencavus, Antalieptę) vertė tapti stačiatikiais. Jiems religinius patarnavimus slapta teikdavo Dusetų kunigai. Klebonas Juozapas Rauka 1872 m. bažnyčioje panaikino dalį lenkiškų giedojimų, pamokslus sakė lietuviškai.

Klebono Rumševičiaus rūpesčiu 1886–1888 m. pastatyta dabartinė plytų mūro bažnyčia. 1910–1914 m. veikė Lietuvių katalikų blaivybės draugijos skyrius. Valdžia 1911 m. neleido steigti Dusetose bibliotekos-skaityklos (slapta parapinė biblioteka įsteigta apie 1890 m.). Bažnyčios varpai 1915 m. išvežti į Rusiją. Prieš Antrąjį pasaulinį karą klebonavęs kanauninkas P. Strelčiūnas parašė parapijos istoriją (išspausdinta 1931 m.). Jo iniciatyva 1931 m. Vladas Čižauskas išdažė bažnyčią. Klebonaujant Juozapui Laurenčikui (1885–1960 m.; 1949–1955 m. kalintas), 1939 m. pastatyta parapijos salė (1940 m. nusavinta). Po Antrojo pasaulinio karo Dusetose gyveno altarista Mykolas Bergenis (1888–1980 m.), Solovkų ir Butyrkų kalinys (1933 m. grįžo į Lietuvą, palaidotas Dusetų bažnyčios šventoriuje).

Paštas (įkurtas 1896 m.), ambulatorija (1981 m.), vaistinė, K. Būgos gimnazija (1530 (tikėtina, kad mokykla buvo didiko Jono Radvilos dvare dar prieš bažnyčios pastatymą 1530 m.)–1940 m. pradinė, 1940–1944 m. progimnazija, 1944–1951 m. gimnazija, 1951–2005 m. vidurinė mokykla), specialioji ir meno mokykla, vaikų darželis, kultūros namai (įkurti 1951 m.), biblioteka (1937 m.). Nepriklausomybės paminklas (pastatytas 1928 m., atstatytas 1989 m.), paminklas K. Būgai (pastatytas 1985 m.), keturių Lietuvos savanorių kapas (miesto kapinėse). Žiemą ant Sartų ežero ledo kasmet rengiamos Sartų lenktynės (nuo XIX a. pradžios).

Dusetos pradėjo kurtis iš kaimo, priklausančio Radvilų dvarui. 1519 m. pastatyta medinė bažnyčia (perstatyta 1774 m.), minimas miestelis. 16 a. įsteigta parapinė mokykla. 1530 m. minima Dusetų žydų bendruomenė. 1686 m. vadinamas miestu. Nuo XVIII a. pabaigos iki 1831 m. priklausė Plateriams. 1806 m., 1862 m., 1868 m., 1905 m., 1910 m. degė. 1823 m. Dusetose buvo 3 skyrių mokykla, nuo 1865 m. – valdinė pradžios mokykla. 1831 m. ir 1863 m. Dusetų apylinkėse veikė sukilėliai. XIX a. pabaigoje buvo platinama draudžiamoji lietuviškoji spauda, įsteigta slaptų lietuviškų mokyklų (1883 m. vienoje jų mokėsi 30 mokinių). 1905 m. susikūrė ginkluotas valstiečių raitelių ir pėstininkų būrys. XX a. pirmojoje pusėje Dusetos buvo valsčiaus centras. 1919 m. ties Dusetomis vyko vietos partizanų ir Lietuvos kariuomenės kovos su Raudonosios armijos daliniais. 1935 m. veikė pieninė, 2 garo malūnai, saldainių fabrikėlis. Dusetiškiečiai dalyvavo Birželio sukilime (1941 m.), sukilėliai birželio 23 d. Dusetas užėmė. Sovietų okupacijos metais (po II pasaulinio karo) apylinkėse kovojo Vytauto apygardos Lokio rinktinės Lietuvos partizanai. 1950–1959 m. buvo rajono centras; miesto teisės nuo 1950 metų. Iš Dusetų apylinkių kilęs kalbininkas K. Būga. 1811 m. buvo 907, 1897 m. – 1278, 1923 m. – 1164, 1959 m. – 1806, 1970 m. – 1578, 1989 m. – 1185, 2001 m. – 914, 2011 m. – 717 gyventojų.

Šiuolaikinės Dusetos atsiskleidžia iš paukščio skrydžio Jono Balčiūno vaizdo įrašė „Dusetos“, prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=EoVklCwsBME>.

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena Dusetose.

Nuotr. iš socialinio tinklo FB puslapio

https://www.facebook.com/pg/dusetukulturoscentras/photos/?tab=album&album_id=22476310620.

Šaltiniai: 1) *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/Straipsnis/Dusetos-50967>; 2) „Dusetų Švč. Trejybės bažnyčios varpinė“, Kultūros vertybių registras, prieiga per internetą: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-detail/9B1BCCF3-49DE-4709-ABD0-3D9127D4D85C>; 3) Panevėžio vyskupijos kurija, „Dusetų Švč. Trejybės parapija“, prieiga per internetą: <http://panevezys.lcn.lt/dekanatai/zarasu/dusetos/>.

ŽINIASKLAIDA

Seimo nario mintys žiniasklaidoje

Jurgita Juškevičienė, „Sveikatą prarado povandeniniame laive“, *Šiaulių kraštas*, 2019 m. kovo 13 d., prieiga per internetą: <http://www.skrastas.lt/?id=1552312221>.

Šiaulių televizija, „Infostudija“, 2019 m. kovo 22 d., prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=fOniAIFzZnM>.

NAUDINGOS NUORODOS

Kviečiu Jus stebėti, vertinti naują Šiaulių miesto, Lietuvos, Europos Sąjungos politinį, ekonominį, kultūrinį, socialinį etc. gyvenimą! *Žinokime, galvokime ir reaguokime:*

www.lrs.lt/; www.lrp.lt/; www.lrv.lt/; www.siauliai.lt/; www.lvzs.lt/; www.vkontrole.lt/; www.lmt.lt/; www.lygybe.lt/lt/; www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai; www.vlkk.lt/; www.plbe.org/; www.pljs.org/; www.vsd.lt/; www.prokuraturos.lt/; www.stt.lt/; www.kt.gov.lt/; www.ekgt.lt/; www.oecd.org/; www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_k=1&p_r=3829; www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=25380&p_k=1; www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=48&p_k=1; www.sveikatostaryba.lt/; www.pazinkvalstybe.lt/; www.lietuva.lt/100/; https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15781&p_k=1&p_t=165098; www.ec.europa.eu/commission/index_lt; www.etatinis.lt/; <https://mo.lt/>; www.teise.pro/; www.vrk.lt/; www.europarl.europa.eu/about-parliament/lt; www.lrkmlrv.lt/lt/nemokamimuziejai; <https://www.rinkejopuslapis.lt/>.

MANO KOMANDA

Dirbti padeda draugiška ir kompetentinga komanda, kurios nariai yra: Nerijus (humanitarinių mokslų daktaras, literatūrologas, lektorius, mokslinių publikacijų autorius), Tautvydas (istorijos ir paveldosaugos bakalauras, muziejininkas, ŠU Istorijos ir politikos magistrantūros studentas), Rasa (žurnalistikos magistrė, režisierė, renginių organizatorė, knygų autorė), Rita (teisės ir valdymo magistrė, teisininkė, socialinė pedagogė edukologė, lektorė, visuomenininkė).

KONTAKTAI

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno kabineto adresas Vilniuje:

*Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
III rūmai 301 kabinetas
Tel. (8 5) 239 6615
El. p. Stasys.Tumenas@lrs.lt*

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno biuro adresas Šiauliuose:

Aušros al. 15, 76299 Šiauliai (I aukštas)

Padėjėjai-sekretoriai Vilniuje ir Šiauliuose:

*Nerijus Brazauskas (Šiauliuose): mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt;
Tautvydas Elijošius (Šiauliuose): mob. 8 612 04 056, el. p. tautvydas.elijosius@lrs.lt;
Rasa Praninskienė (Vilniuje): tel. (8 5) 239 6485, el. p. rasa.praninskiene@lrs.lt;
Rita Virbaliienė (Vilniuje): tel. (8 5) 239 6615, el. p. rita.virbaliene@lrs.lt.*

Socialiniai tinklai:

<https://www.facebook.com/stasys.tumenas>

<https://www.facebook.com/Stasys.Tumenas.LRS/>